

ГРАФИЧНИЯТ ДИЗАЙН – СЪСТАВНА ЧАСТ НА ДОБРОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Гл. ас. д-р Илия Кожухаров

Нов български университет,

департамент „Кино, реклама и шоубизнес“

e-mail: ikojuharov@nbu.bg

Резюме: *Графичният дизайн е едно от най-мощните средства за визуална комуникация. Основната му мисия е да ни влияе при вземането на решения, да прави избора ни по-лесен, да насочва вниманието ни към съществените неща. Произведенията на графичния дизайн са навсякъде около нас. Ролята му при създаването на учебници е от особено значение. Иновативност, фантазия и съобразяване с фактичката възраст на учениците – това е ключът към добрия, интересен, достъпен и красив учебник, който ще допринесе и за оформянето на естетическия вкус на детето. Към това трябва да се стремят всички автори, които работят за нашите деца.*

Ключови думи: *графичен дизайн, учебници, образование.*

Образованието остава единственият начин човек да бъде в крак със сложния свят на своето съвремие, да стане част от него. Образованието е и единствената възможност човек не само да познава правилата, по които се движи модерният свят, но и да променя тези правила, да създава нови, като движи своя живот и живота на обществото в посока, гледаща към “единицата”¹.

Графичният дизайн е едно от най-мощните средства за визуална комуникация. Той притежава силата да владее в голяма степен нашите емоции - било то положителни или отрицателни. Но не в това се крият неговите възможности, защото основната му мисия е да ни влияе при вземането на решения, да прави избора ни по-лесен, да насочва вниманието ни към съществените неща. Графичният дизайн указва влияние върху нашите мисли. Той ни вдъхновява, но понякога спира устрема ни. Разсмива ни, но може да предизвика и тъга. Възмущаваме се от грозни изображения и се очароваме от красива типография. Мисълта ни за дълго се ангажира с някои графични съобщения и много често търсим скритите послания, които добрите дизайнери умело успяват да вложат в творбите си, а ние се възхищаваме на креативността и интелигентността им.

¹ Мария Стратиева - победител в конкурса за ученическо есе „Образованието - най-добрата застраховка „Живот“ - 2011г.

Графичният дизайн е навсякъде около нас. Той е в книгите, които четем, той е във филмите, които гледаме, той е в учебниците на децата. Ролята му при създаването на учебници е от особено значение за възприемането и онагледяването на фактическия материал. Затова е добре да му се обърне по-специално внимание.

Скоро разглеждах проектите за нови учебници. За радост, по-голямата част от тях беше много успешна, но в някои бяха допуснати груби грешки от гледна точка на графичното оформление. Открих доста грешни послания, които биха объркали представите на децата. Липсата на един от основните принципи на графичния дизайн, а именно – *единство*², беше необяснима за мен. В „Речник на българския език“ понятието *единство* е обяснено като „тясна връзка, близост, сходство по редица белези, взаимозависимост и взаимообусловеност“. Графичният дизайн не влага по-различен смисъл в това понятие. Нашите очи свързват в хармонична цялост всичко, което виждаме на дадена страница, чиято архитектура носи именно това единство на дизайна. Очите, а и мозъкът ни са в постоянно търсене на визуален ред, който е обусловен от разбирането ни за свързаност. Точно единството обединява всички страници и превръща поредицата от уроци в учебник.

Има много похвати, чрез които се постига този основен графичен принцип. Някои от тях са използването на подходящи цветове, които обединени с други общи елементи като изображение и типография допринасят за единството и са сериозен фактор при съставянето на учебниците. Всеки дизайнер трябва да е запознат със скритите послания на даден цвят преди да го използва, защото грешка в цвета може да обърка детето и да му създаде погрешна представа.

В част от учебниците издателствата наблягат върху теоретичната част, докато визуалната е представена скучно, традиционно, с остарели похвати. Липсва иновативност, фантазия и съобразяване с действителната възраст на учениците. Някои от илюстрациите не подхождаха на текста и бяха доста абстрактни; използваните цветове не се съчетаваха според изискванията и правилата на графичния дизайн, в които цветът и шрифтът заемат основно място. Самата архитектура на страницата не винаги беше добре осъществена и на някои места се налагаше примерите да се търсят по-дълго време (*пример 1, 2, 3*).

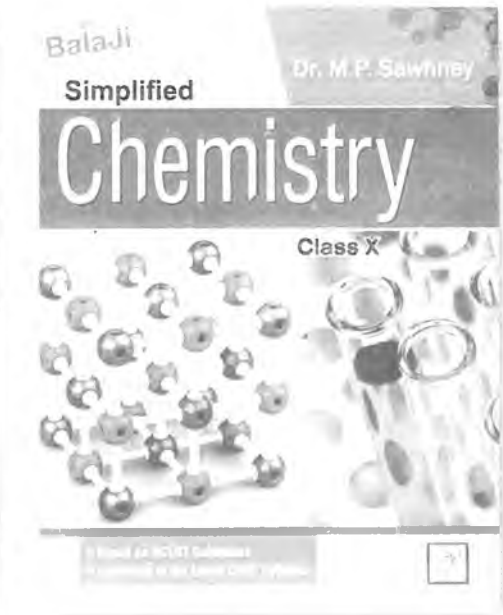
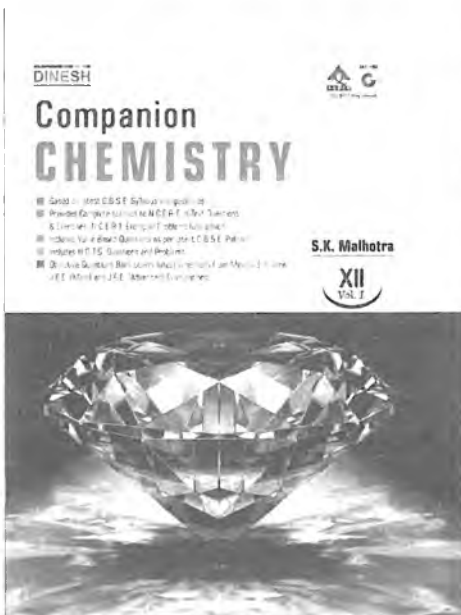
Ако искаме да реформираме нашето образование, трябва да погледнем

и анализираме учебниците, по които учат децата. Те могат да станат интересни, разбираеми, достъпни, с красиви илюстрации (пример 4, 5).

По тях трябва да работят най-добрите професионалисти, които непрекъснато ще се съобразяват с факта, че работят за най-ценния актив на обществото - децата. И тук с внимание и уважение трябва да подходим към отговорната задача, която стои пред всеки графичен дизайнер, ангажиран с работа върху учебник. Основните грешки, които видях в учебниците, бяха допуснати от неопитни дизайнери, които не винаги издателствата избират по творчески критерии.

Трудът на графичния дизайнер е много сложен. Той трябва да познава много добре мисленето, етническата и религиозната принадлежност,

Възрастта и съответните предпочитания на хората, за които ще бъдат предназначени неговите проекти. Боравейки с цветовете и форми, познанията му за психологията на цветовете и тяхното влияние върху подсъзнанието, както и „промените“, които цветовете претърпяват, в зависимост от формата и съчетанието с други цветове, му дават възможност да постига оптимален резултат. Сложността идва и от факта, че той максимално креативно трябва да изрази, илюстрира и представи определени понятия, мисли, факти.

Творецът минава през дълъг път докато генерира, а в последствие и реализира идеята си. Когато тази идея е отправена към дете, тя става още по-сложна за осъществяване. Като се има предвид, че творческите проекти въздействат върху мозъка на детето, то изразните средства трябва да бъдат брилянтно подбрани. Всяка възраст си има своите особености и именно с тях трябва да се съобрази добрият дизайнер. Когато се работи за деца от началния курс, текстът в учебниците не е голям и там има възможност за повече илюстрации. Изработени с красиви, ясни, добре съчетаващи се цветове и форми, преобладаващи се до детския начин на изразяване, те дълго ще привличат вниманието на детето и ще му помогнат за по-бързото и трайно усвояване на уроците. Колкото възрастта нараства, толкова илюстрациите намаляват и стават по-конкретни и схематични. Ако дизайнерът успее да осъществи единство между текст, илюстрация, шрифт, форма, цвят и изображение, то учебниците ще станат любими книги за всеки ученик. Ще бъдат не само учебно помагало, а и ще развият позитивното мислене, естетическия вкус, а с това и цялостната ценностна система.

Нашите деца трябва да учат с най-сполучливо подбраните и красиви учебници, защото те са умни, трудолюбиви, талантливи. Те заслужават най-доброто, и най-голямата любов.

Без учебници, но с много помощ и разбиране, проф. Людмил Христов през всичките години до днес изпълнява отговорната мисия да създава единството в стила, работата, начина на мислене и разрешаването на проблемите в нашата разнородна общност чрез укрепване, утвърждаване, обединяване и сплотяване. Той направи от отделните специалности монолитен департамент, с който може да се гордее всеки университет.

Илюстрации от интернет:

<http://istudy.su/tag/uchebniki/>

<http://i.imgur.com/qvFcYe2.jpg>

<https://smartt.files.wordpress.com/2009/06/stp502.jpg>

<http://www.universalbooksellers.in/dinesh-companion-chemistry-class-xii-set-of-2-vols-based-on-cbse-syllabus-9789352111954.html>

<http://www.raajkart.com/shri-balaji-simplified-chemistry-for-class-10-by-dr-mp-sawhney.html>